

Keurige dame in Haarlems gevang

DOOR RENE DE BORST
HAARLEM - Ze wist tot vijf jaar geleden niet veel meer dan dat een vcr familie lid ooit in de gevangenis had gezeten, omdat ze haar man vergiftigd zou hebben. Hen- riette van Wermeskerken ging op onderzoek uit en ontdekte verrassende zaken. Ze schreef het op in het boek 'Een schrijfster in het Huis van Arrest in de Haarlemse Tuchthuisstraat', deel 79 alweer in de reeks Haarlemse Miniaturen van uitgeverij Spaar en Hout.

„Mijn vader vertelde het verhaal over de moeder van Henri, die als schrijver in de familie een begrip was. Verder wist ik niks, ook niet waar ze in de gevangenis had gezeten. Maar ik wist wel dat ze schrijfster was, het moet een keurige dame geweest zijn, dat maakte me nieuwsgierig”, zegt de 50-jarige Haagse jurist en journalist.

Ze begon het uit te zoeken nadat ze in 2005 voor zichzelf was begonnen. „Ik ben eerst in het familiearchief gedoken en heb vervolgens rechtbankdos-

die leefde van 1853 tot 1904, en in haar tijd – onder het pseudoniem Johanna van der Woude – een bekend schrijfster was.

Nog bekender was ze als hoofdredactrice van De Hollandsche Lelie, een tijdschrift voor jonge dames en voorloper van de Viva. De grootste verrassing was dat zij in de drie weken dat zij gevangen zat, een dagboek had bijgehouden. Een goudmijn!”

Van Wermeskerken focust zich in de biografie op de juridische ontwikkelingen waarin Sophie terecht kwam, doordat haar huwelijk op de klippen liep. „Op haar belang als schrijfster ga ik zijdelings in, ik ben geen neerlandicus. Als jurist ben ik wel zeer geïnteresseerd in strafrecht en scheidingsrecht. Ik heb het vooral over de periode van 1893 tot 1901, acht jaar vol juridische verwickelingen.

Eerst vraagt Sophie een scheiding aan en later haar echtgenoot Johannes. Eind 1895 wordt ze verdacht van het vergiffigen van het bier van Johannes. Ze zit drie weken in het Huis van Arrest in de Tuchthuisstraat.”

Aan die drie Haarlemse weken hebben we dit even door-

worchte als leesbare boek te danken. Over echtscheiding aan het eind van de 19de eeuw – met een voor hedendaagse begrippen verbijsterende rol voor de vrouw en de kinderen, die nauwelijks rechten hebben.

Van Wermeskerken schrijft ook uitgebreid over de Haarlemse rechtbank en over het gevangeniswezen. De schrijfster: „Die hoofdstukken, waarin ik ook de lijn doortrek naar de situatie nu, voegde ik toe op verzoek van de uitgever, om het Haarlemser te maken.”

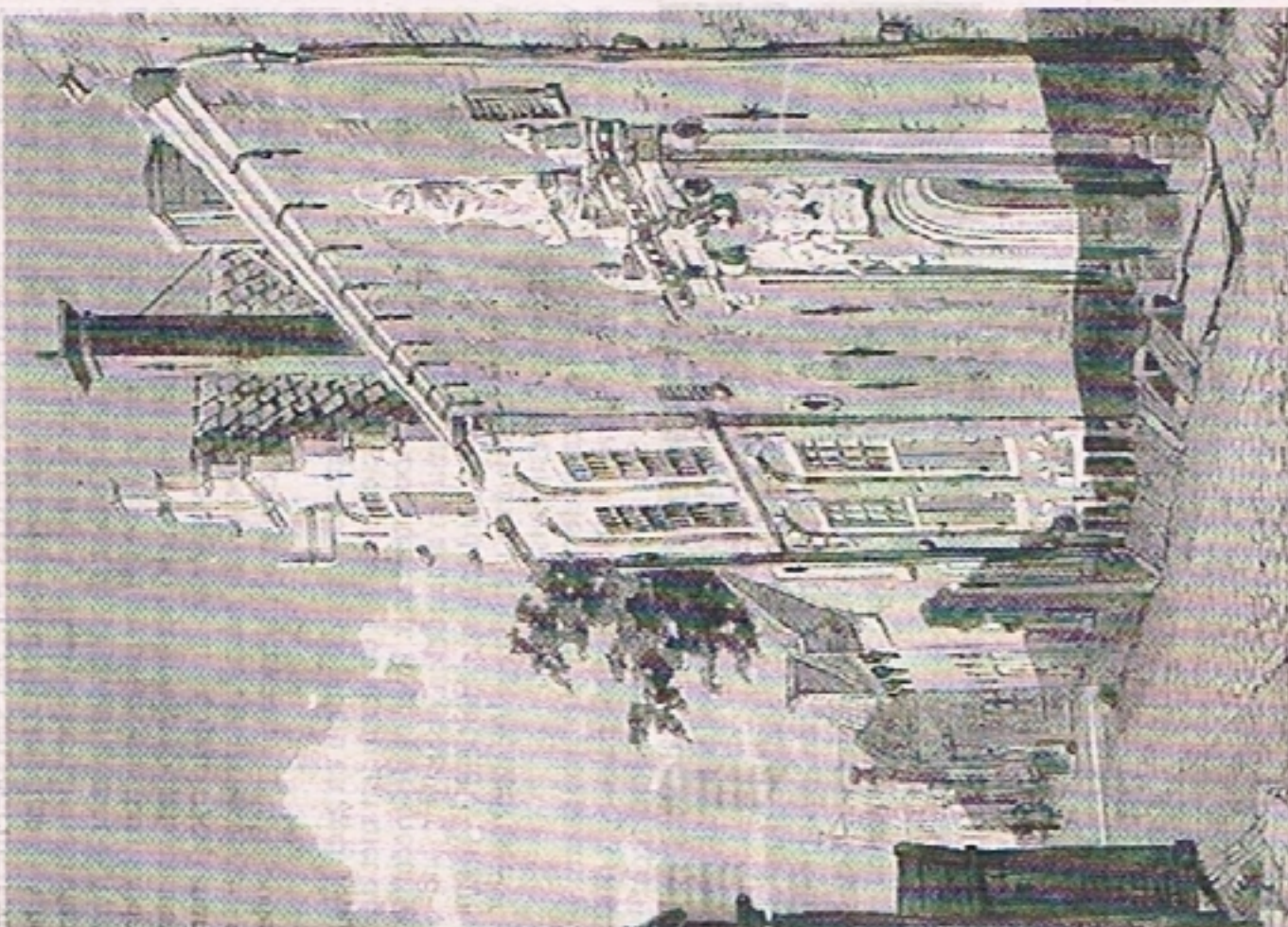
Nog even over die vergiftingszaak. Sophie wordt buiten vervolging gesteld. Denkt haar verre familie lid dat ze haar man heeft willen vergiffigen? „Ik geloof het niet. Ik denk dat de huishoudster het gedaan heeft. Sophie heeft voor de rechtbank een zeer sterk en overtuigend argument aangevoerd.”

HENRIETTE VAN WERMESKERKEN. EEN SCHRIJFSTER IN HET HUIS VAN ARREST IN DE HAARLEMSE TUCHTHUISSTRAAT. UITGEVERIJ SPAAR EN HOUT. PRIJS € 18,00.

Sophie van Wermeskerken. ILLUSTRATIE ARCHIEF VAN WERMESKERKEN

siers geraadpleegd. Ik kwam bij het Noord-Hollands Archief terecht, waar ik de processtukken heb bestudeerd. Het was een puzzel waarvan de stukjes gaandeweg op hun plaats vielen. Het bleek te gaan om Sophie van Wermeskerken-Junius,

Het Tuchthuis, gezien in de richting van de Botermarkt. Aquarel van W.J. Boogaard. ILLUSTRATIE NOORD-HOLLANDS ARCHIEF